

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania Z.Ż. i M.Ż.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Szczecinie
z udziałem zainteresowanego M.Ż.1
o odpowiedzialność za zobowiązania z tytułu składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 marca 2025 r.,
skarg kasacyjnych odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 31 października 2023 r., sygn. akt III AUa 758/22,

- 1. odmawia przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania,**
- 2. zasądza solidarnie od Z.Ż. i M.Ż. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[az]

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 grudnia 2017 r., znak [...], Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Szczecinie stwierdził, że Z.Ż. jako członek zarządu „M.” Spółki z o.o. z siedzibą w S., odpowiada solidarnie całym swoim majątkiem z M.Ż. i M.Ż.1 za zobowiązania spółki z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz

Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na dzień 14 grudnia 2017 r. - za okres od sierpnia 2012 r. do grudnia 2016 r.

Decyzją z dnia 14 grudnia 2017 r., znak [...], Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Szczecinie stwierdził, że M.Ż. jako członek zarządu „M.” Spółki z o.o. z siedzibą w S., odpowiada solidarnie całym swoim majątkiem z Z.Ż. i M.Ż.1 za zobowiązania spółki z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na dzień 14 grudnia 2017 r. - za okres od sierpnia 2012 r. do grudnia 2016 r.

Po wniesieniu odwołań od tych decyzji organ rentowy:

1. decyzją z dnia 3 października 2018 r., znak [...], na podstawie art. 477¹³ k.p.c., zmienił w części decyzję z dnia 14 grudnia 2017 r., znak: [...] w ten sposób, iż stwierdził, że Z.Ż. jako członek zarządu „M.” sp. z o.o. z siedzibą w S., na podstawie art. 107 § 1, 1a i 2 pkt 2 i 4 oraz 108 § 1, 4 oraz art. 109 § 2 pkt 1 i art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (aktualnie tekst jednolity: Dz.U. z 2025 r., poz. 800 ze zm.) w związku z art. 31 i 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.) odpowiada solidarnie całym swoim majątkiem z M.Ż. za zobowiązania spółki z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na dzień 14 grudnia 2017 r. - za okres od sierpnia 2012r. do grudnia 2016 r.; wysokość należności z tytułu nieopłaconych składek określona została tożsamo, jak w decyzji ZUS z dnia 14 grudnia 2017 r.;

2. decyzją z dnia 3 października 2018 r. znak [...], na podstawie art. 477¹³ k.p.c., zmienił w części decyzję z dnia 14 grudnia 2017 r. znak: [...] w ten sposób, iż stwierdził, że M.Ż. jako członek zarządu „M.” Sp. z o.o. z siedzibą w S., na podstawie art. 107 § 1, 1a i 2 pkt 2 i 4 oraz 108 § 1, 4 oraz art. 109 § 2 pkt 1 i art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 i 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych odpowiada solidarnie całym swoim majątkiem z Z.Ż. za zobowiązania spółki z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na dzień 14 grudnia 2017 r. -

za okres od sierpnia 2012 r. do grudnia 2016 r.; wysokość należności z tytułu nieopłaconych składek określona została tożsamo, jak w decyzji ZUS z dnia 14 grudnia 2017 r.

Wyrokiem z dnia 18 października 2022 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że stwierdził, że M.Ż. i Z.Ż. nie odpowiadają za zobowiązania M. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych świadczeń Pracowniczych za okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. (pkt I), oddalił odwołanie w pozostałym zakresie (pkt II); zasądził od M.Ż. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Szczecinie kwotę 4 212 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt III) oraz zasądził od Z.Ż. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Szczecinie kwotę 4 212 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt IV).

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, wyrokiem z dnia 31 października 2023 r., oddalił apelację odwołujących się od wyroku Sądu Okręgowego wniesioną co do jego punktów: II, III, IV.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku M.Ż. i Z.Ż. zarzucili:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię, tj.:
 1. art. 116 § 1 art. 59 § 1 pkt 9 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i uznanie, że można orzec o odpowiedzialności M.Ż. i Z.Ż. za zaległości składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w sytuacji wygaśnięcia tych zobowiązań w stosunku do dłużnika pierwotnego, tj. M. Sp. z o.o. w S. z powodu przedawnienia, podczas gdy odpowiedzialność osób trzecich za zaległości, kształtowana na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, ma charakter akcesoryjny a wygaśnięcie z powodu przedawnienia zobowiązania pierwotnego dłużnika skutkuje zwolnieniem z odpowiedzialności osoby trzeciej za to zobowiązanie i czyni wydaną wobec tej osoby decyzję o jej odpowiedzialności bezprzedmiotową;

2. art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej i uznanie, że można orzec o odpowiedzialności skarżących za zobowiązania M. Sp. z o.o. z tytułu składek ZUS, podczas gdy w sprawie nie zaistniały przesłanki rodzące odpowiedzialność skarżących, w szczególności błędnie stwierdzono, że wobec tej Spółki miał miejsce stan bezskuteczności egzekucji w sytuacji, gdy organ egzekucyjny faktycznie nie prowadził egzekucji, a ograniczył się do wystawiania tytułów wykonawczych bez dokonywania zajęć egzekucyjnych, a w stosunku do należności od marca 2015 r. nawet nie wystawiał tytułów wykonawczych, a jednocześnie brak było podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości;

3. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy. tj. art. 358 k.p.c. w związku z art. 477¹³ k.p.c. i art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej, przez oddalenie apelacji w sytuacji, w której nie była ona bezzasadna i pozostawienie w obrocie prawnym dwóch tożsamyh co do okresu i zobowiązań decyzji w stosunku do każdego ze skarżących - wobec zmiany przez organ rentowy decyzji w wyniku odwołania, ale nie na korzyść skarżących, a także wydania drugiej decyzji częściowo po upływie okresu przedawnienia do wydania decyzji, tj. za okres od sierpnia 2012 r. do grudnia 2012 r.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący stwierdzili, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 116 § 1, art. 59 § 1 pkt 9 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jak również w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie:

1) czy wygaśnięcie z powodu przedawnienia na podstawie art. 59 § 1 pkt 9 Ordynacji podatkowej zobowiązania dłużnika pierwotnego /płatnika składek/, które nastąpiło po wydaniu decyzji o odpowiedzialności za zaległości osoby trzeciej na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i skutkujące zwolnieniem tej osoby z odpowiedzialności za to zobowiązanie, wpływa na bezprzedmiotowość wydania decyzji w stosunku do osoby trzeciej i jest okolicznością, która może i powinna być uwzględniona przez sąd w postępowaniu wywołanym odwołaniem od decyzji?

2) czy w postępowaniu o orzeczeniu o odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości składkowe, na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdzenie stanu bezskuteczności egzekucji z majątku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może nastąpić również w sytuacji, w której egzekucja wobec spółki nie jest faktycznie prowadzona, w tym nawet nie są wystawiane tytuły wykonawcze?

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę, wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od skarżących na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że skarżący po upływie terminu przewidzianego w art. 398⁵ k.p.c. wnieśli pismo procesowe, wskazując w nim na nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji z tego względu, że orzekał w nim sędzia powołany na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie i składzie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). W związku z przekroczeniem wskazanego terminu pismo to nie może skutecznie uzupełniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Jedynie ubocznie zauważyć należy, że zarzut ten osadzony jest na tezie 2. uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego – połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (LEX nr 2770251), zgodnie z którą sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47

Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, między innymi, że ocenę bezstronności i niezawisłości sądu przeprowadza się na każdym etapie postępowania sądowego. Służą do tego różne instrumenty i regulacje kontrolne. Może z nich skorzystać zarówno obywatel, którego sprawa rozpoznawana jest przez sąd, jak też inni uczestnicy postępowania, a w pewnych szczególnych sytuacjach także sam sędzia lub sąd wyższej instancji. Oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego, sąd bierze pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej zachowanie. Mogą one obejmować powiązanie sędziego ze stronami sporu, okoliczności świadczące o uzależnieniu sędziego od określonych podmiotów zewnętrznych, w tym innych organów państwa czy partii politycznych. Znaczenie może mieć przy tym sposób uzyskania określonych profitów lub awansów przez sędziego. Wszystkie te okoliczności są szczegółowo analizowane w literaturze prawniczej. W szczególności mechanizm ten powinien polegać na ocenie zarówno stopnia wadliwości poszczególnych postępowań konkursowych, jak też okoliczności odnoszących się do samych sędziów biorących w nich udział oraz charakteru spraw, w których orzekają lub orzekały sądy z ich udziałem. Nie jest zatem wykluczone, że mimo powstania zasadniczych wątpliwości co do tego, czy dochowany zostaje standard niezawisłości i bezstronności danego sędziego uczestniczącego w składzie sądu ze względu na objęcie przez niego urzędu w postępowaniu konkursowym przeprowadzonym w sposób ustalony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, to w konkretnych okolicznościach wątpliwości te nie zostaną potwierdzone, co będzie równoznaczne z koniecznością przyjęcia, że skład sądu z jego udziałem spełnia minimalne wymagania dla zachowania niezawisłości i bezstronności.

W ramach zróżnicowania i indywidualizacji oceny wpływu wadliwości procesu powołania na urząd sędziego na dochowanie standardu bezstronności i niezawisłości sądu orzekającego z udziałem takiego sędziego konieczne jest uwzględnienie całego zespołu rozmaitych kryteriów. Niewątpliwie w przypadku sądów wyższego szczebla w strukturze organizacyjnej organów wymiaru sprawiedliwości, które mogą sprawować funkcję kontroli instancyjnej w odniesieniu do czynności i orzeczeń sądów niższych instancji, za

obowiązujący trzeba przyjąć wyższy poziom wymagań w zakresie minimalnych warunków bezstronności i niezawisłości. Te same konkretne okoliczności związane z wadliwością procesu powoływania na urząd sędziego, możliwe do tolerowania w przypadkach obsadzania sądów niższego rzędu, mogą uzasadniać ocenę o braku bezstronności i niezawisłości w przypadku sądów wyższego rzędu. Podobne rozróżnienie należy przeprowadzić między sytuacjami, w których oceniane powołanie nastąpiło po raz pierwszy na urząd sędziego, oraz w których wiązało się z objęciem kolejnego urzędu przez sędziego, w sądzie wyższego rzędu. Osoby, które wcześniej zostały powołane na urząd sędziego w niebudzących wątpliwości procedurach, przystępując do konkursu na urząd sędziego w sądzie wyższego rzędu, posiadały już status sędziów w rozumieniu konstytucyjnym. Przeszły już zatem wcześniej określony, prawidłowy proces weryfikacji.

W ocenie wpływu wadliwości procedury powołania na urząd sędziego na dochowanie standardu bezstronności i niezawisłości sądu mogą mieć znaczenie szczególne okoliczności dotyczące samego sędziego. Niewątpliwie uzasadnione wątpliwości podważające dochowanie tego standardu występują wówczas, gdy sędzia ten zaangażowany był bezpośrednio przed powołaniem na urząd w jednostkach podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub innym organach władzy wykonawczej albo w Krajowej Radzie Sądownictwa. Dotyczy to okresu, w którym kierownictwo organów zwierzchnich tych jednostek kształtowane było przez większość parlamentarną uchwalającą ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Nie bez znaczenia jest stosunek sędziego do dokonywanych zmian, publicznie wyrażany zarówno w procedurze konkursowej, jak i później, zwłaszcza w zakresie akceptacji niekonstytucyjnych działań organów władzy wykonawczej wobec sądów, w tym Sądu Najwyższego, czy akceptacji utraty przez Krajową Radę Sądownictwa przymiotu niezależności. Wypowiedzi tego rodzaju, w kontekście omawianych wcześniej wadliwości w procesie powoływania na stanowisko sędziego, mogą stwarzać poważne wątpliwości co do zależności między wskazaniem danego kandydata przez Krajową Radę Sądownictwa jako osoby mającej być powołaną do pełnienia urzędu a ujawnioną przychylnością wobec środowisk politycznych, które uzyskały dominujący wpływ na prace tej Rady. Ta zależność w obiektywnej ocenie może wynikać także ze stwierdzenia innych wadliwości w postępowaniu o powołanie do

pełnienia urzędu, a zwłaszcza zaniechania wyłączenia się poszczególnych członków Krajowej Rady Sądownictwa w przypadkach postępowania wobec osób z nimi powiązanych, pozytywnego rozstrzygania konkursów na urząd sędziego na rzecz osób uzyskujących awanse o charakterze administracyjnym w strukturze sądownictwa w drodze arbitralnych decyzji Ministra Sprawiedliwości, szczególnego braku transparentności procedur konkursowych wynikającego z utajniania części obrad Krajowej Rady Sądownictwa lub jej zespołów, albo braku możliwości zapoznania się z przebiegiem danego konkursu, głosowania przez członków Rady *in pleno* bez szczególnego uzasadnienia wbrew opiniom zespołów Rady, uzyskania wskazania Rady na urząd sędziego przy braku opinii organów samorządu sędziowskiego, lub po uzyskaniu opinii wyraźnie ukazującej brak poparcia kandydatury, w szczególności przez nieuzyskanie większości głosów poparcia lub uzyskanie wyraźnie niższego poparcia niż inny kandydat startujący w tym samym konkursie, a bez racjonalnego uzasadnienia takiej decyzji, albo po wcześniejszym uzyskaniu przez kandydata delegacji do sądu wyższego rzędu na podstawie arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, niemającej racjonalnego uzasadnienia merytorycznego związanego z jakością pracy danego sędziego lub też bez takiej delegacji, w przypadku niskiej jakości tej pracy.

Inną okolicznością uzasadniającą wątpliwości co do niezawisłości kandydata są procedury konkursowe, w których wskazano osobę o oczywiście mniejszych kompetencjach w stosunku do innych osób startujących w konkursie. W przypadku sędziów przedstawianych do awansowania przez Krajową Radę Sądownictwa istotne znaczenie będzie miał charakter awansu, w szczególności to, jak szybko do niego doszło oraz na jakie stanowisko awansował dany sędzia. Na przykład awansowanie sędziego sądu rejonowego na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego (tym bardziej Sądu Najwyższego) budzić może istotne wątpliwości co do jego niezależności, ze względu na podejrzenie, że swoje stanowisko zawdzięcza przede wszystkim politycznemu poparciu, a nie wiedzy prawniczej i doświadczeniu.

Pewne okoliczności mogą także wskazywać, że mimo wadliwości procedury powołania na urząd sędziego w warunkach ukształtowanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, co do konkretnego sędziego zachowany został minimalny standard warunkujący postrzeganie sądu jako bezstronnego i

niezawisłego. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w których dana osoba spełniałaby obowiązujące kryteria wskazania na urząd sędziego także w poprawnie ukształtowanej procedurze postępowania przed Krajową Radą Sądownictwa. Dotyczyć to może także osób, które miały pozytywne opinie wynikające z rzetelnej oceny, w tym w szczególności z bezstronnych wizytacji.

Skarżący, poza wadliwością procedury powołania na urząd sędziego w warunkach ukształtowanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, nie powołują żadnych innych okoliczności. Zatem, mając na uwadze kryteria oceny bezstronności i niezawisłości sędziego, wynikające z uzasadnienia uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. nie ma dostatecznych argumentów, które uzasadniałyby twierdzenie o nieważności postępowania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Należy w związku z tym podkreślić, że nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jak analogicznie nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z dnia 12 maja 2020 r., I UK 128/19, LEX nr 3026475; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja

2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Z kolei przesłanka w postaci potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (na którą powołują się skarżący) występuje wtedy, gdy określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni bądź gdy jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Należy zatem podkreślić, że o rzeczywistych rozbieżnościach w judykaturze można mówić tylko wówczas, gdy brak zgodności rozstrzygnięć dotyczy takich samych lub bardzo zbliżonych stanów faktycznych, co skarżący powinien wykazać (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, LEX nr 2497710).

Przedstawiane wątpliwości i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest też wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny

charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522; z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493).

Skoro skarżący twierdzą, że „problem wykładni art. 116 § 1, art. 59 § 1 pkt 9 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31, art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (...) rodzi zagadnienie prawne” o treści wymienionej wyżej w punktach 1. i 2., to oznacza, że wniosek nie jest oparty na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Przechodząc do przedstawionego przez skarżących problemu ujętego w ramach istotnego zagadnienia prawnego należy, za postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2019 r., II UK 225/18 (LEX nr 2588361), stwierdzić, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że w sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego o odpowiedzialności członka zarządu spółki za składki na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ocena sądu obejmuje zachowanie terminu wydania decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej (art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej), a nie przedawnienie zobowiązania wynikającego z tej decyzji (art. 118 § 2 Ordynacji podatkowej i art. 24 ust. 5d ustawy systemowej; por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 grudnia 2008 r., I UK 151/08, OSNP 2010 nr 11-12, poz. 146; z dnia 4 grudnia 2009 r., III UK 44/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 188; z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210; z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 87/10, OSNP 2011 nr 23-24, poz. 309; z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 329/12, LEX nr 1331292; z dnia 15 lipca 2014 r., II UK 492/13, OSNP 2015 nr 11, poz. 152; z dnia 5 października 2016 r., II UK 343/15, LEX nr 2155196 czy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 23 stycznia 2017 r., III SA/Wa 3291/15, LEX nr 2279399 i Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 21 stycznia 2009 r., I SA/Sz 523/08, LEX nr 510021). Przedawnienie zobowiązania wynikającego z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej, o którym mowa w art. 118 § 2 Ordynacji podatkowej, nie stanowi bowiem elementu stosunku prawnego będącego

przedmiotem decyzji ustalającej taką odpowiedzialność. Kwestia ta aktualizuje się dopiero na etapie postępowania egzekucyjnego, czyli w sytuacji, gdy chodzi o wykonanie zobowiązania wynikającego z prawomocnej decyzji dotyczącej obciążenia osoby trzeciej, w tym przypadku członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, za zaległości składkowe tej spółki, a zatem dopiero po prawomocnym rozstrzygnięciu sporu sądowego co do prawidłowości orzeczenia o odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości składkowe (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2011 r., II UK 360/10, LEX nr 901610). Z tego względu prawidłowość decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej za składki ocenia się według stanu z daty jej wydania, a nie z chwili orzekania przez sąd ubezpieczeń społecznych na skutek odwołania od tej decyzji, ponieważ może ona zostać wydana do upływu przedawnienia zobowiązania podatkowego (składkowego).

Zatem wbrew twierdzeniom zawartym w skardze, orzecznictwo Sądu Najwyższego daje odpowiedź na pierwsze z postawionych pytań. Wynika z niego, że prawidłowość decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej za składki ocenia się na datę jej wydania. Oczywiście konsekwencją tego stanowiska jest wniosek, że upływ przedawnienia zobowiązania dłużnika pierwotnego na podstawie art. 59 § 1 pkt 9 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (powodujący jego wygaśnięcie) po wydaniu decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności za zaległości składkowe na osobę trzecią nie ma znaczenia. Skarżący podnoszą argument, że po wygaśnięciu długu dłużnika pierwotnego wcześniejsza decyzja o przeniesieniu odpowiedzialności za zobowiązania składkowe na osobę trzecią staje się bezprzedmiotowa i w tym upatrują podstaw do ingerencji w taką decyzję w postępowaniu odwoławczym przed sądem. Tymczasem wygaśnięcie zobowiązania dłużnika pierwotnego na podstawie art. 59 § 1 pkt 9 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie powoduje bezprzedmiotowości decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności na osobę trzecią poprzedzającej to zdarzenie prawne. Decyzja konstytutywna o przeniesieniu odpowiedzialności na osobę trzecią tworzy nowe zobowiązanie między nowymi stronami, które przedawnia się według zasad określonych w art. 24 ust. 5d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Prościej rzecz ujmując, wygaśnięcie zobowiązania dłużnika pierwotnego na skutek przedawnienia nie ma wpływu na zobowiązanie osoby trzeciej (nie

powoduje jego wygaśnięcia), jeżeli decyzja o przeniesieniu odpowiedzialności za zaległości składkowe nastąpiła przez upływem terminu wskazanego w art. 24 ust. 5d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zobowiązanie osoby trzeciej ma własny termin przedawnienia liczony od daty wydania decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności (art. 24 ust. 5d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Jeśli chodzi o pytanie drugie, to należy zauważyć, że jego założeniem są okoliczności faktyczne niewynikające z podstawy zaskarżonego wyroku. Skarżący twierdzą, że stan, w którym egzekucja faktycznie nie jest prowadzona /wystawiane są tytuły wykonawcze, bez dokonywania zajęć/ a następnie egzekucja w ogóle nie jest prowadzona, nawet w aspekcie formalnym /nie są przez organ wystawiane tytuły wykonawcze, warunkujące przecież zastosowanie środków egzekucyjnych/ nie może być traktowany jako dający podstawy do stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Odnosząc to do realiów niniejszej sprawy, należy zauważyć, że z ustaleń faktycznych wynika, że organ wystawiał i doręczał zobowiązanej spółce administracyjne tytuły wykonawcze, nie dokonując zajęć egzekucyjnych, po bezskutecznych próbach ustalenia: rachunku bankowego spółki i jej nieruchomości oraz i innych praw mogących stanowić przedmiot hipoteki przymusowej, ruchomości lub zbywalnych praw majątkowych mogących stanowić przedmiot zastawu ustawowego oraz ustalenia: czy jest czynnym przedsiębiorcą czy ma nadpłaty z tytułu zwrotu podatku VAT, innych źródeł dochodów płatnika (w bankach i [...] Urzędzie Skarbowym w S.). Brak zajęć wynikał zatem z tego, spółka nie posiadała środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, wierzytelności czy nieruchomości, które mogłyby być przedmiotem egzekucji, co zresztą potwierdzone zostało w oświadczeniu członka zarządu M.Ż. złożonym w wyniku wydania postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 25 listopada 2015 r. nakazującym dłużnikowi złożenie wykazu majątku, z wymienieniem rzeczy i miejsca gdzie się znajdują, przypadających wierzytelności i innych praw majątkowych oraz przyrzeczenia, że złożony wykaz majątku jest prawdziwy i zupełny. W oświadczeniu wskazano, że spółka nie posiada majątku ruchomego ani nieruchomego, który by stanowił jakąkolwiek wartość handlową, oprócz wyżej wierzytelności na kwotę 1 000 000 zł, z czego co do kwoty 700 000 zł spółce udało się uzyskać nakazy zapłaty, ale egzekucja wobec podmiotów zobowiązanych

wobec spółki okazała się bezskuteczna. W konsekwencji postępowanie egzekucyjne wobec spółki zostało umorzone przez Naczelnika [...] Urzędu Skarbowego w S. postanowieniem z dnia 8 października 2014 r. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego na podstawie tytułów wykonawczych wystawionych przez ZUS Oddział w Szczecinie podejmowano próby dokonania czynności egzekucyjnych w miejscu siedziby, które okazały się nieskuteczne ze względu na brak majątku podlegającego egzekucji. W toku postępowania egzekucyjnego ustalono, że spółka nie prowadzi działalności gospodarczej w S. przy ul. [...], faktyczna siedziba spółki nie znajduje się w miejscu ujawnionym w rejestrze. Zastosowane środki egzekucyjne w postaci zajęcia rachunku bankowego okazały się nieskuteczne. W związku z bezskutecznością prowadzonej egzekucji wystąpiono do wierzyciela o wskazanie majątku umożliwiającego przeprowadzenia egzekucji, wierzyciel majątku takiego nie wskazał. W związku z brakiem ujawnienia mienia dłużnika pozwalającego na przeprowadzenie skutecznej egzekucji postępowanie egzekucyjne zostało umorzone. Z kolei art. 61 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 132) stanowi, że w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego z przyczyny określonej w art. 59 § 2 postępowanie egzekucyjne można wszcząć ponownie jedynie po ujawnieniu przez wierzyciela majątku lub źródła dochodu zobowiązanego. Tak więc (pomijając już kwestię istnienia jakiegokolwiek mienia spółki), to od aktywności skarżących zależało dalsze prowadzenie postępowania egzekucyjnego wobec majątku zobowiązanej spółki.

W podsumowaniu, z ustaleń faktycznych wynika, że egzekucja z majątku dłużnika była faktycznie prowadzona, zatem przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem nie ma związku z podstawą faktyczną zaskarżonego wyroku. Tymczasem zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności wynikające z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571; z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 6 listopada 2024 r., II PSK 68/24, LEX nr 3781380).

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że w sprawie nie występuje powołana przez skarżących przesłanka przedsądu, wobec czego Sąd Najwyższy na

podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 108 § 1 i art. 98 § 1 k.p.c. w związku art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

[az]

[a.ł]